

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE JUUNI 2025

KRIMINAALKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
04.06.2025	4-24-2034/52	Aegumine on absoluutne menetlustakistus ja tingib väärteomenetluse lõpetamise Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas asjas nr 4-24-2034 oma senist seisukohta, mille kohaselt on aegumine väärteomenetluses absoluutne menetlustakistus, mis ei võimalda asja edasist menetlemist. Aegumistähtaaja möödumisel tuleb väärteomenetlus VTMS § 29 lg 1 p 5 alusel lõpetada. Kolleegium selgitas ka, et isikuandmete töötlemise nõuete rikkumisega seotud (IKS 6. ptk-s sätestatud) väärtegude kaheaastane aegumistähtaeg ei olnud vastuolus Euroopa Liidu õigusega. IKÜM ei näe ette tähtaegu andmekaitsete rikkumiste aegumisele ja samuti ei ole Euroopa Liidu seadusandja asjassepuutuvaid aegumisnorme ühtlustanud mõnes muus õigusaktis. Diskretsiooniõigus aegumise regulatsiooni kehtestamiseks kuulub liikmesriikidele. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.06.2025	1-15-7765/145 1-15-7765/146	Eluaegse vangi tingimisi ennetähtaegne vabastamine Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas kriminaalasjas nr 1-15-7765 tehtud kahes lahendis varasemat praktikat (eluaegsete) vangide tingimisi ennetähtaegse vabastamise osas. Lisaks osutas kolleegium tähelepanu sellele, et Eestis valideerimata riskihindamismudelile ei saa retsidiivsusrisi hindamisel tugineda. Ekspertihinnang peab olema usaldusväärne, sisaldama terviklikku ülevaadet riski mõjutavatest teguritest ning jälgitavaid ja meditsiinilistele eriteadmistele tuginevaid järeldusi. Loetledes ekspertiisis vaid tegureid, mida kohus peaks ennetähtaegse vabastamise menetluses niigi ise hindama, ei paku ekspertiisiakt menetluses lisandväärtust. Samuti toodi esile, et isiku resotsialiseerumise ja edasise õiguskäitumise tagamiseks lubab KarS § 75 lg 4 kohtul panna süüdimõistetu nõusolekul talle ka selliseid kohustusi, mida ei ole sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud. Määruse nr 1-15-7765/145 annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit ja määruse nr 1-15-7765/146 annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
12.06.2025	4-24-2178/40	Väärteo aegumine Riigikohtu kriminaalkolleegium kordas asjas nr 4-24-2178 oma senist seisukohta, mille kohaselt on aegumine väärteomenetluses absoluutne menetlustakistus, mis ei võimalda

		asja edasist menetlemist. Aegumistähtaja möödumisel tuleb väärteomenetlus VTMS § 29 lg 1 p 5 alusel lõpetada. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
16.06.2025	1-24-6623/33	Kriminaalmenetluse lõpetamine KrMS § 274 lg 1 ja § 274² lg 1 alusel Kriminaalasjas nr 1-24-6623 selgitati, missugustel tingimustel saab kriminaalmenetluse lõpetada süüdistatava surma ja mõistliku menetlusaja nõude rikkumise tõttu. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.06.2025	1-24-487/158	Vahistamise asendamine elektroonilise valvega pakkumineku ohu korral Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas kriminaalasjas nr 1-24-487 tehtud määruses, millal on põhjendatud pakkumineku vältimiseks vahistatud süüdistatava lubamine elektroonilise valve alla. Elektroonilise valve kohaldamine eeldab sellele allutatava isiku suhtes teatud usaldust, sest valveseade küll lihtsustab valvetingimuste rikkuja tabamist, aga ei garanteeri seda. Kui ebaseadmisel tagajärg, mida pakkuminekuga loodetakse vältida, kaalub üles pakkumineku ebaõnnestumisega seotud riskid, siis on tõenäolisem, et inimene on valmis elektroonilise valve tingimusi rikkuma (sh eemaldama valveseadme). Pakkumineku ohtu suurendab see, kui süüdistatav võib põgeneda riiki, millega Eestil rahvusvaheline õigusala koostöö ei toimi. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.06.2025	1-23-1538/95	Ütluste hindamine Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas asjas nr 1-23-1538 ütluste hindamist. Riigikohus märkis, et teadliku vale välistamisest ei piisa aga alati veel järelduseks, et isikulise tõendiallika ütlused kajastavad tõendamiseseme asjaolusid õigesti. Nimelt tuleb arvestada ka tõendiallika võimaliku mäluveaga, mille korral ei peegelda inimene ütlustes algsündmust ennast, vaid mälujälge, mis on muutunud sõltuvalt näiteks sellest, mida isik on vahepeal selle sündmuse kohta kõnelenud ja tajunud. Riigikohus viitas lahendis teadusuuringutele, mille kohaselt ka täiesti normaalse psüühikaga inimesel võivad olla vahetud ja detailsed mälestused sündmustest, mida tegelikult ei ole aset leidnud või milles ta ise ei osalenud. Niisamuti võivad mälu teiseneda algsündmuse üksikasjad. Ehkki vaieldakse selle üle, kui vastuvõtlikud on inimesed valemälestuste tekkimisele, on kõnesoleva nähtuse olemasolu üldtunnustatud. Samas ei ole kindlaks tehtud selgeid kvalitatiivseid erisusi, mille põhjal inimene ise või keegi teine saaks valel ja tõesel mälestusel usaldusväärselt vahet teha. Ekslikud mälestused on täpselt sama elavad, veenvad või häirivad kui mälestused tegelikest sündmustest ja inimene võib olla enda valemälestuse õigsuses täiesti kindel. Valemälestused on kergemad tekkima siis, kui meenutatavad sündmused jäävad kaugemasse minevikku, näiteks lapsepõlve. Ehkki valemälestuste kujunemist soodustab teatud tüüpi psühhoteraapia või ülekuulamistehnika, ei eelda nende teke iga kord välist mõjutajat. Valemälestus võib välja kujuneda ka näiteks olukorras, kus inimese halvenenud vaimne või füüsiline seisund toob kaasa sisemise vajaduse leida sellele põhjus. Kunagi ei saa välistada, et inimesele aastaid hiljem meenunud traumaatiline (lapsepõlve)sündmus leidis tõesti aset. Siiski on niisugusel juhul tavapärasest suurem risk, et inimese mälu ei kajasta tegelikkust, sest aja möödudes võib eri tegurite toimel suurendada mälu moonutuste ja ka täiendavate valemälestuste tekkimise tõenäosus. Riigikohus rõhutas, et süütuse presumptsioonist tulenevat ei tohi kohtu järeldused põhineda oletustel. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
04.06.2025	2-23-1976/41	Korteriomaniku ja arendaja vahelisest lepingust tulenevate nõuete esitamine korteriühistu kaudu Riigikohus selgitas, et kuigi korteriomandi omandamise leping võib puudutada ka kõigi korteriomandite kaasomandi eset, ei muuda see korteriühistut iseenesest vastavate lepinguliste õiguste ja kohustuste kandjaks. Korteriühistu saab sellistest lepingutest tulenevaid nõudeid maksuma panna eelkõige juhul, kui korteriomanikud on need nõuded talle loovutanud. Osal juhtudel võib korteriühistu panna maksuma korteriomaniku ja kolmanda isiku vahelisest lepingust tulenevaid nõudeid ka seaduse alusel. See on aga võimalik vaid nende lepinguliste nõuete puhul, mis puudutavad kõigi korteriomandite kaasomandi eset ning mida korteriomanikud on otsustanud – kas häälteenamuse otsuse või kokkuleppe alusel – panna maksuma ühiselt korteriühistu kaudu. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.06.2025	2-23-130056/47	Maaklerileping Riigikohtu tsiviilkolleegium selgitas otsuses maaklerilepinguga seonduvat. Riigikohus märkis, et iseenesest on maakleri tasunõuet reguleerivad sätted dispositiivsed, mis tähendab, et pooled võivad muu hulgas leppida kokku ka nii, et maakleril on õigus saada tasu üksnes siis, kui vahendatav leping sõlmitakse kindla hinnaga või mingite muude lisatingimustega. Maaklerilepingu tingimus, mille kohaselt on maakleril õigus saada tasu üksnes siis, kui tehing tehakse kindla hinnaga, peab oma erandlikkuse ja maaklerit kahjustava olemuse tõttu olema poolte vahel selgesti kokku lepitud. Selline erikokkulepe, mis oleks maakleritasu saamise eeldus, peab nähtuma maaklerilepingust või olema tõendatud muude tõenditega, näiteks lepingueelsete läbirääkimiste käigus avaldatud ja tõendatud asjaoludega. Sama põhimõtte kohaldub ka juhul, kui lisatingimuseks on, et leping sõlmitakse kindla aja jooksul või koos lepingueseme päraldistega. Erikokkuleppe olemasolu peab tõendama käsundiandja. Seega, kui käsundiandja väidab, et pooled leppisid kokku, et maakler saab tasu üksnes siis, kui õnnestub sõlmida leping väidetavatel lisatingimustel, siis peab ta sellise selge kokkuleppe olemasolu ka tõendama. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.06.2025	2-22-6487/73	Osaühingu kahju hüvitamise nõude aegumine tema juhatuse liikme ja osaniku vastu Riigikohus leidis, et osaühingu kahju hüvitamise nõue juhatuse liikme vastu (ÄS § 187 lg 2) hakkab aeguma TsÜS § 37 lg 4 alusel kohustuse rikkumisest ja aegub ÄS § 187 lg 3 järgi viie aastaga. Osaühingu nõudele tema juhatuse liikme vastu ei saa kohaldada deliktiõigusliku nõude aegumise sätteid, mispärast ei hakka nõue aeguma ajast, mil pankrotihaldur kahjust teada sai. Riigikohus jõudis ka seisukohale, et tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg (TsÜS § 146) kohaldub ka osaühingu kahju hüvitamise nõudele osaniku vastu (ÄS § 188 lg 1), aktsiaseltsi kahju hüvitamise nõudele aktsionäri vastu (ÄS § 289 lg 1), samuti osanike ning aktsionäride omavahelistele kahju hüvitamise nõuetele (ÄS § 188 lg 1 ja ÄS § 289 lg 1). Riigikohus selgitas, et aegumine iseenesest ei saa olla hea usu põhimõtte vastane. Aegumise regulatsiooni eesmärk on saavutada õigusrahu. Seetõttu peavad tsiviilkäibes osalejad arvestama sellega, et nõuded ühel hetkel aeguvad ja neid ei saa kostja aegumise vastuväite korral enam maksuma panna. Aegumise regulatsiooni kohaldamist ei muuda hea usu põhimõtte vastaseks ka see, kui äriühing on ühe isiku kontrolli all ja aegumistähtaaja kestel juhatuse liikme vastu nõuet ei esitata. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

13.06.2025	2-23-8691/35	Elatis alaealisele lapsele Kui laps esitab vanema vastu hagi PKS § 101 alusel arvatud elatise väljamõistmiseks, tuleb kohtul tulenevalt PKS § 101 lg-s 6 sätestatust tuvastada, kui kaua viibib laps kohustatud vanema juures. Kui lapse ja vanema suhtluskorda reguleerib kohtulahend või vanemate kokkulepe, eeldatakse, et laps viibib lahuselava vanema juures suhtluskorda reguleerivas kohtulahendis või kokkuleppes märgitud ulatuses. Seejuures peab kohus TsMS § 230 lg-st 3 tulenevalt omal algatusel tuvastama asjaolu, kas kohustatud vanema ja lapse suhtlemine on reguleeritud kohtulahendi või kokkuleppega. Kui tegelik elukorraldus ei vasta kohtulahendis või kokkuleppes märgitule, on sellele tugineda soovival vanemal võimalik asjaolusid ja tõendeid esitades see eeldus ümber lükata. Kui laps viibib lahuselavast vanemast sõltumatutel asjaoludel lahuselava vanema juures vähem aega, kui on suhtluskorra või vanemate kokkuleppega ette nähtud, tuleb PKS § 101 lg 6 kohaldamisel lugeda, et laps viibib lahuselava vanema juures kohtulahendiga kindlaksmääratud või kokkulepitud suhtluskorras ettenähtud aja. Kindlaksmääratud suhtluskorrrast tuleb lähtuda ka juhul, kui tegeliku elukorralduse ja kohtulahendis määratud või kokkulepitud suhtluskorra vahel esinevad ebaolulised kõrvalekaldumised. Olukorras, kus laps elab püsivalt vanema juures, kellelt elatist nõutakse, on põhjendatud juhinduda muutunud faktilisest elukorraldusest. Suhtluskorra määruks reguleeritud lapse ja vanema suhtlemise sagedusega tuleb elatise lahendi tegemisel arvestada ka juhul, kui suhtluskorra määruks ei ole veel jõustunud. Lapsega suhtlemist korraldav kohtumäärus kehtib ja seda tuleb täita sõltumata jõustumisest viivitamata alates päevast, kui see tehakse teatavaks isikutele, kelle kohta on määruks tehtud, kui kohus ei ole määranud, et määruks tuleb osaliselt või täielikult täita alates hilisemast ajast, kuid mitte hiljem kui määruks jõustumisest (TsMS § 562¹ lg 3). Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
18.06.2025	2-23-11510/54	Küttesüsteemi vahetamine korterelamus ja korteriühistu juurdepääsunõue eriomandi esemele Riigikohus selgitas, millistel juhtudel on korterelamu küttesüsteemi vahetamiseks vajalik korteriomani ke kokkulepe ning millal piisab selleks häälteenamuse otsusest. Seejuures leidis Riigikohus, et lokaalse gaasikütte asendamist kaugküttega saab üldjuhul käsitada kaasomandi eseme ajakohastamisena, mille üle võib otsustada häälteenamuse alusel korteriomandi- ja korteriühistuseaduse § 39 kohaselt. Lisaks selgitas Riigikohus, millistel juhtudel saab korteriühistu nõuda juurdepääsu eriomandi esemele. Muuhulgas leidis Riigikohus, et korteriühistu võib nõuda juurdepääsu korteri eriomandile kaasomandi valitsemise eesmärgil, kui tegemist on vähetähtsa toiminguga, mis vastab eelduslikult kõigi korteriomani ke huvidele ega põhjusta korteriomani ke seas olulist vastuseisu. Taolisi vähetähtsaid toiminguid võib korteriühistu teha ilma vastava korteriomani ke otsuse või kokkuleppeta. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
18.06.2025	2-21-13629/118	Osaühingu juhatuse liikme vastutus laenuandja ees osaühingule saadud laenu endale võtmise korral ja võlausaldaja derivatiivnõue Riigikohtu menetluses oli asi, kus laenuandja väitel sõlmis osaühingu juhatuse liige osaühingu kui laenusaa ja nimel laenuandjaga laenulepingu ainuüksi põhjusel, et kasutada saadud laenu raha isiklikuks otstarbeks, ja tema eesmärk oli jätta laen tagastamata. Laenuandja leidis, et laenusaa ja juhatuse liige on tekitanud laenuandjale kahju heade kommete vastase tahtliku käitumisega (VÕS § 1043 ja § 1045 lg 1 p 8). Teiseks oli laenuandja seisukohal, et ta saab laenusaa ja juhatuse liikmelt kahju hüvitamist nõuda ka AS § 187 lg-te 2 ja 4 alusel võlausaldaja derivatiivnõude kaudu.

		Riigikohus leidis, et osaühingu juhatuse liikme deliktiõiguslik vastutus osaühingu võlausaldaja ees (VÕS § 1043 jj) on erandlik. Olukorras, kus osaühingu juhatuse liige võtab osaühingule saadud laenu endale, saab kõne alla tulla deliktiõiguslik vastutus, kui laenusaaja juhatuse liige on põhjustanud laenuandjale kahju heade kommete vastase tahtliku käitumisega (VÕS § 1043 ja § 1045 lg 1 p 8), kasutades osaühingut vahendina õigusvastase teo toimepanemiseks. Niisugusele tegevusele võib viidata see, kui äriühing ei tee laenu saades ühtegi toimingut, et majandustegevust alustada, ja ühingut kontrolliv isik võtab laenu endale, teades, et ühingul ei ole mingit vara ega tegevust, mille arvel saaks laenu tagastada. Kui hageja on täitnud oma TsMS § 230 lg-s 1 sätestatud tõendamiskoormise, tuues kohtu ette ja tõendades asjaolud, mis võivad kogumis viidata hagejast võlausaldaja teadlikule kahjustamisele, peab kostja (võlgniku juhatuse liige) omakorda tõendama, et tema tegevuse eesmärk oli muu kui hagejale kahju põhjustamine. Riigikohus leidis ka, et võlausaldaja derivatiivnõude lahendamiseks peab kohus hindama osaühingu varalist seisu ja maksejõulisust, täitedokumenti ei ole derivatiivnõude rahuldamiseks vaja. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
18.06.2025	2-22-2138/252	Esialgse õiguskaitse rakendamine hagita perekonnaasjas Kolleegium selgitas lahendis, missugused seaduses sätestatud toimingud peab kohus tegema enne hagita perekonnaasjas alaealist puudutava esialgse õiguskaitse rakendamist. Sobiva abinõu valimisel piisava teabe olemasolu tagamiseks peab kohus üldjuhul (1) küsima alaealise lapse elukohajärgse valla- või linnavalitsuse arvamust ja (2) ära kuulama lapse, kes on suuteline oma seisukohti väljendama. Samuti võib kohus ära kuulata teised menetlusosalised, n.o lapse vanemad ja lapsele riigi õigusabi korras määratud esindaja. Kohus võib lahendada esialgse õiguskaitse avalduse kõiki ülalkirjeldatud toiminguid tegemata vaid juhul, kui sama kohus on varem samas menetluses lahendanud esialgse õiguskaitse avalduse ja teinud seejuures ülalkirjeldatud toimingud ning asjaolud ei ole pärast avalduse lahendamist oluliselt muutunud, mistõttu saab kohus lähtuda varem esitatud seisukohtadest. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
18.06.2025	2-21-2704/22	Osaniku hääleõiguse piiramine Riigikohus selgitas, et osaniku hääleõigus ei ole piiratud sellise otsuse üle hääletamisel, millega otsustatakse esindaja määramist õigusvaidluses, milles see osanik on osaühingu kaaskostja. Hääleõiguse piirangu eesmärk on vältida huvide konflikti osaniku ja osaühingu vahel. Olukorras, kus osanik ja osaühing osalevad menetluses samal poolel, ei ole osanikul eelduslikult huvide konflikti. Konkreetset juhul leidsid alama astme kohtud ekslikult, et osanik ei võinud hääletada kui otsustati osaühingule esindaja määramist sellises õigusvaidluses, kus hagi oli esitatud osaühingu ja osaniku vastu. Sellises vaidluses esindaja määramise otsustamisel on piiratud hagejaks oleva osaniku hääleõigus. Samuti selgitas kolleegium, et osanike koosoleku kokkukutsumise korra rikkumine ei ole see, kui koosoleku kutsub kokku üks juhatuse liige mitte juhatuse liikmed ühiselt. Otsuse kehtetuks tunnistamiseks ei anna alust see, kui koosolekul ei antud osanikele võimalust valida juhatajat ega protokollijat, vaid need nimetas kokkukutsuja, sest seadus ei sätesta, kuidas koosoleku juhataja ja protokollija määratakse. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
20.06.2025	2-24-15515/30	Laeva arestimine merinõude alusel Riigikohus selgitas, et laeva arestimist laeva asjaõigusseaduse (LAÕS) tähenduses tuleb eristada laeva kui vara arestimisest hagi tagamise abinõuna. Kuigi LAÕS § 78² lg 1 teise lause kohaselt kohaldatakse laeva arestimisele tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) hagi tagamise sätteid, ei laiene laeva arestimisele TsMS-i sätteid hagi tagamise tavapäraste eelduste osas. Laeva arestimine eeldab üksnes seda, et esineb arestimise alus (laeva

		arestimist taotletakse merinõude alusel), ning asjaomase laeva arestimine on seaduse järgi lubatud (laev on arestimise aluseks oleva merinõudega seotud). Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
20.06.2025	2-22-17410/44	Asjaõiguslepingu sõlmimine olukorras, kus ühe poole tahteavaldus on asendatud jõustunud kohtuotsusega, ja kinnisasja müügilepingust tulenevate kohustuste vastastikune täitmine Kohtulahendiga tahteavalduse asendamisel on üksnes asendatud tahteavalduse puhul täidetud seadusest tulenev vorminõue. Seega peab kinnisasja omandaja kinnistusraamatusse kande tegemiseks esitama kinnistusraamatu pidajale lisaks kinnistamisavaldusele ja kohtulahendile, millega asendati kinnisasja võõrandaja tahteavaldused asjaõiguslepingu sõlmimiseks ja kinnisasja omaniku muutumise kohta kinnistusraamatu kande tegemiseks, ka oma notariaalselt tõestatud vormis avalduse kinnisasja asjaõiguslepingu sõlmimiseks. Kinnisomandi tasu eest võõrandamisel saab vastastikuse täitmise VÕS § 110 lg 5 järgi korraldada eesmärgipäraselt ning mõlema poole huve tasakaalustavalt selliselt, et võõrandajat kohustatakse andma asjaõiguslepingu sõlmimiseks ning omanikuvahetust väljendava kinnistusraamatu kande tegemiseks vajalikud tahteavaldused üksnes tingimusel, et omandaja on tasunud võõrandajale kinnisasja ostuhinna või kui võõrandaja satub ostuhinna vastuvõtmisega viivitusse. Sellisel juhul tuleks omandajal esitada kinnistusraamatu pidajale täiendavalt kohtutäituri õiend, milles kohtutäitur kinnitab, et omandaja on hoiustanud raha konkreetse kohtuotsuse täitmiseks, millega kohustati võõrandajat andma tahteavaldused omandajalt lahendiga väljamõistetud rahasumma tasumise vastu, ning et kohtutäitur on võõrandajale TMS § 184 lg 1 teise lause järgi omandaja kohustuse täitmist pakkunud. Kohtutäituri õiendi asemel võib esitada notari hoiustamiskviitung, millest hoiustamise alusena nähtub selgelt, et raha hoiustati kohtuotsuse täitmiseks, millega kohustati võõrandajat andma tahteavaldused omandajalt lahendiga väljamõistetud rahasumma tasumise vastu. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
25.06.2025	2-23-12378/47	Pärandvara hulgas oleva korteri võõrandamise tingimused Kolleegium selgitas lahendis, et ainupärija ei saa PärS § 148 lg 1 alusel võõrandada pärandvara tervikuna. PärS § 148 lg 1 kohaldub vaid juhul, kui pärandaja vara pärivad mitu pärijat. Samuti ei ole pärandvara ühisuse osa võõrandamisel tehingu esemeks konkreetset pärandvarasse kuuluvad esemed, vaid õigused ja kohustused pärandvara ühisuses. Seega ei võimaldaks PärS § 148 lg 1 esimene lause isegi juhul, kui see kohalduks, võõrandada pärijal pärandvara hulka kuuluvat eset. Ainupärija saab võõrandada konkreetset esemed. Seejuures tuleb silmas pidada, et kinnisomandi tehingulise üleandmise eeldused on AÕS § 64¹ kohaselt kehtiva asjaõiguslepingu sõlmimine ja vastava kande tegemine kinnistusraamatusse. Lisaks peab võõrandajal olema käsutusõigus. Asjade käsutamisel tuleb arvestada ka TsÜS § 6 lg-s 3 sätestatud spetsialiteedi põhimõttega, mille kohaselt tuleb iga ese üle anda eraldi käsutustehinguga. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
25.06.2025	2-21-7025/40	Korteriomaniku ja arendaja vahelisest lepingust tulenevate nõuete esitamine korteriühistu kaudu Riigikohus kordas 4. juunil 2025 asjas nr 2-23-1976/41 tehtud lahendi seisukohti seonduvalt sellega, kuidas saab korteriühistu panna maksma nõudeid, mis tulenevad korteriomaniku ja arendaja vahel sõlmitud korteriomandi omandamise lepingust.
25.06.2025	2-21-18545/53	Tagatise tagasiandmine TsMS § 195 lg 1 alusel TsMS § 195 lg 1 näeb ette, et tagatise andmise põhjuse äralangemisel tagastatakse tagatis TsMS § 195 lg 2¹ alusel menetlusosalisele, kes selle tasus või kelle eest see tasuti, või menetlusosalise korraldusel muule isikule. Kolleegium muudab TsMS § 195 lg-le 2¹ varasemas praktikas antud tõlgendust (RKTKm 06.04.2020, 2-18-3761/70, p 11.2 teine lõik). Viidatud sätet tuleb kolleegiumi arvates tõlgendada lähtudes arusaamast, et kui pool soovib menetluses saavutada tagajärge, mille eelduseks on tagatise andmine (TsMS § 194), siis

		loetakse rahalise tagatise tasumine taotletava toimingu tegemisest huvitatud menetlusosalise kohustuseks. Ehkki menetlusosalisel on võimalik leppida kolmanda isikuga kokku, et kolmas isik abistab menetlusosalist menetlustagatiste (TsMS §-d 194–197) tasumisel, nt tasudes need menetlusosalise eest või andes menetlusosalisele selleks laenu, ei muutu menetlusosalist sel viisil abistanud kolmas isik selle tagajärjel ei tagatist andma kohustatud isikuks ega ka õigustatud isikuks, kes võib vastavate asjaolude esinemise korral tasutud rahasumma tagasi nõuda. See on menetlusosalise ja kolmanda isiku vahelise sisesuhte küsimus, millele kohus ei saa anda hinnangut selles kohtumenetluses, kus asjaomane tagatis kohtu korraldusel menetlustoimingute tegemise eeldusena tasuti. Sarnane on õiguslik olukord ka muude võlaõiguslike suhete puhul, kus võlgniku eest kohustuse täitnud kolmas isik ei muutu ise võlasuhte pooleks ning võib VÕS § 78 lg 4 kohaselt esitada võlgniku vastu tagasinõude või nõuda täitmiseks tehtud kulutuste hüvitamist üksnes juhul, kui see tuleneb seadusest või võlgniku ja kolmanda isiku vahelisest suhtest (mh tulenevalt alusetust rikastumisest või käsundita asjaajamisest). Seega, kui menetlusosalisel on menetluses kohustus tasuda tagatis, tuleb sellekohase soorituse tegijaks ja ühtlasi tagatise andjaks lugeda see menetlusosaline, mitte soorituse (rahaülekande) menetlusosalise eest teinud isik. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
26.06.2025	2-23-8876/16	Omakäeline testament Kolleegium selgitas lahendis omakäelise testamendiga seonduvat. Kui testaator soovib oma viimset tahet avaldada oma käega kirjutatud testamendis, tuleb tal silmas pidada olulisi kitsendusi, mida seadusandja on kodustele testamentidele ette näinud põhjusel, et seadusandja on pidanud koduseid testamente notariaalsete testamentidega võrreldes vähem turvalisteks. Näiteks kaotavad kodused testamendid kehtivuse, kui testamendi tegemise päevast on möödunud kuus kuud ja testaator sel ajal elab. Lisaks on testament tühine, kui järgitud ei ole seaduses sätestatud konkreetsele testamendi liigile ette nähtud vormireegleid ja seadusest või vormi nõudmise eesmärgist ei tulene teisiti. Omakäeline testament on PärS § 24 lg 1 järgi kehtiv, kui testaator on selle algusest peale oma käega kirjutanud, märkinud testamendi tegemise kuupäeva ja aasta ning testamendi allkirjastanud. Arvestades, et omakäelise testamendi kirjutamise juures ei pea viibima teisi isikuid (notar, tunnistajad), kes saaksid kinnitada, et testamendi koostas testaator, olles teo- ja otsusevõimeline, tuleb PärS § 24 lg-t 1 mõista selliselt, et testamendi sisu, kuupäev, aasta ja allkiri tuleb kirjutada oma käega ja ajaliselt lähestikku, s.o üldjuhul samal kuupäeval. PärS § 24 lg-s 1 kirjeldatud vorminõuetele ei vasta testament, mille sisu on koostatud 3,5 aastat enne kuupäeva, aasta ja allkirja lisamist, ning on TsÜS § 83 lg 1 alusel tühine. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
26.06.2025	2-20-5374/68	Kindlustusandja tagasinõue kahju tekitaja vastu Riigikohtus lahendamisel olnud tsiviilasjas esitas kindlustusandja kahju tekitanud korteriomaniku vastu veekahju hüvitamise tagasinõude. Kahju tekitaja peamise vastuväite kohaselt oli kahjustatud korter juba enne vaidlusalust juhtumit halvas olukorras. Kohtud rahuldasi kindlustusandja tagasinõude osaliselt, arvates veekahju tagajärjel tehtud parandustöödest maha kahjustatud korteri kulumi. Riigikohus leidis, et kindlustusandja tagasinõude suuruse määramisel ei saa kahjustatud korteri kulumit parandamise kuludest maha arvata. Riigikohus selgitas, et kahjustatud korteri omanikul ei pruugi olla võimalik kasu saamist kahju hüvitamise käigus vältida nt olukorras, kus korteri taastamisel paigaldatakse uued materjalid või tehakse uus siseviimistlus. Asja parandamise korral üksnes otseselt kahjustatud koha värvimise, tapeetimise või põrandakattematerjali vahetamise kaudu ei täitu vähemalt üldjuhul eesmärk taastada kahjustuse eelne olukord. Kuigi kindlustusandjale läheb hüvitatud kahju ulatuses üle kindlustusvõtja kahju hüvitamise nõue kahju tekitaja vastu, ei vastuta viimane kindlustusandja tagasinõude korral igal juhul samas ulatuses. Kindlustusandja

		tagasinõudeõiguse realiseerimisel saab kahjuhüvitist vähendada kahjustatud isiku osa või muid asjaolusid arvestades. Lisaks selgitas Riigikohus õiguse ühetaoliseks kohaldamiseks, et kindlustusandja kahju tekitaja vastu esitatud tagasinõude lahendamise menetlusse on võimalik kaasata iseseisva nõudeta kolmanda isikuna ka kindlustusvõtja, kellele kindlustusandja on kindlustushüvitise juba maksnud. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
26.06.2025	2-23-6597/61	Töövaidlus Riigikohtu menetluses oli asi, kus töötaja ütles töölepingu üles korraliselt, teatades sellest tööandjale 30 kalendripäeva ette, ning selle etteteatamistähtaja jooksul ütles tööandja töölepingu üles erakorraliselt ilma ette teatamata. Töötaja vaidlustas tööandja erakorralise ülesütlemise ja kohtud tuvastasid, et see ülesütlemine on tühine. Riigikohtus vaidlesid pooled eelkõige selle üle, kas tööandjapoolse ülesütlemise tühisuse tõttu lõppes tööleping töötaja korralise ülesütlemisega või tuleb lõpetada ajast, mil see oleks lõppenud tööandja ülesütlemise kehtivuse korral ja maksta töötajale ülesütlemishüvitist. Riigikohus asus seisukohale, et tööandja erakorralise ülesütlemise tühisuse korral ei kohaldu töölepingu töövaidlusorganisi lõpetamise sätteid, kui enne tööandja töölepingu tühist erakorralist ülesütlemist on töötaja öelnud tähtajatu töölepingu üles korraliselt või tema alusetu erakorraline ülesütlemine tuleb lugeda korraliseks seaduse alusel. Sellega muutis Riigikohus oma varasemat seisukohta. Lisaks selgitas Riigikohus TLS-i kohaldamist töölepingu tööandjapoolse erakorralise ülesütlemise tühisuse korral, arvestades 17.03.2023 seadusemuudatusi. Riigikohus asus seisukohale, et 17.03.2023 jõustunud sätteid ja nende kohta avaldatud seisukohti tuleb arvestada olukorras, kus tööandja on töölepingu erakorraliselt üles öelnud pärast seda kuupäeva, ning varasema redaktsiooni kohaldumise korral on asjakohased nende kohta avaldatud seisukohad. Mh märkis Riigikohus, et seisukoht, et tööleping tuleb TLS § 107 lg 2 järgi lõpetada ajast, mil see oleks lõppenud etteteatamistähtaja möödumisel, kohaldub üksnes koostoimes enne 17.03.2023 kehtinud TLS § 109 lg-tega 1 ja 2, samas kui alates 17.03.2023 kohalduva TLS § 109 lg-te 1 ja 2 korral tuleb tööleping TLS § 107 lg 2 alusel lõpetada ajast, kui see oleks lõppenud ülesütlemisavalduse järgi või poole taotlusel muust ajast. Samuti selgitas Riigikohus, et erinevalt varasemast on alates 17.03.2023 kehtiva TLS § 100 lg-s 5 ettenähtud keskmise tööpäevatasu nõudmise õigus töötajal ka juhul, kui töövaidlusorgan tuvastab tööandja erakorralise ülesütlemise tühisuse, lõpetab töölepingu TLS § 107 lg 2 alusel ja mõistab tööandjalt välja TLS § 109 lg-s 1 või 2 sätestatud hüvitise. Riigikohus leidis sedagi, et kuigi alates 17.03.2023 kehtiva TLS § 109 lg-te 1 ja 2 järgi ei mõisteta tööandjalt töötaja kasuks välja kahjuhüvitist VÕS 7. ptk mõttes, võib töötaja lisaks sellele hüvitisele nõuda tööandjalt ka temale tekkinud kahju hüvitamist. Pooled vaidlesid Riigikohtus ka selle üle, kas töötaja võib nõuda tööandjalt kahju hüvitamist, kui tööandja jättis täitmata ja esitamata töötaja töövõimetuse lehed, kuigi töötaja võis need dokumendid Tervisekassale ka ise esitada. Riigikohus leidis, et töövõimetuslehtede esitamise kohustus on tööandjal ning seadusest ei tulene, et ajutise töövõimetuse hüvitist ei maksta, kui töötaja ei esita selleks vajalikke hüvitise dokumente ise. Ainuüksi töötaja õigus esitada hüvitise määramiseks ja maksmiseks vajalikud dokumendid Tervisekassale ise, ei anna Riigikohtu seisukoha järgi alust töötajale väljamõistetavat kahjuhüvitist vähendada. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
27.06.2025	2-19-14759/139	Tööõnnetusega tekitatud mittevahalise kahju hüvitamine ja kindlustushüvitise maksmine Riigikohtus lahendamisel olnud tsiviilasjas esitasid tööõnnetuse tagajärjel hukkunud töötaja vanemad tööandja vastu mittevahalise kahju hüvitamise nõude ja kindlustusandja vastu kindlustushüvitise nõude. Kohtud jätsid kõik nõuded tervikuna rahuldamata põhjendusega, et tööandja ei rikkunud töölepingut ega käitunud õigusvastaselt ja see ei olnud tekkinud kahjuga põhjuslikus seoses ning õnnetuse otseseks põhjuseks olid

		kannatanu enda rikkumised. Riigikohus leidis, et kohtud eksisid seaduse kohaldamisel ega põhjendanud oma järeldusi. Riigikohus selgitas mh, et tööandja peab tagama töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmise igas tööga seotud olukorras ning asjaolude olulise muutumise korral hindama uuesti riske töötaja tervisele ja ohutusele. Kuna töötaja peab teadma, mis ja kuidas võib tema tervist ohustada ning mil viisil seda vältida, peab tööandja mh tagama, et töötajal oleks võimalik vältida töötajate omavahelisest suhtlusest tekkivat ohtu. Samuti leidis Riigikohus, et ainuüksi kannatanu enda rikkumised ning see, et tööandja oli määranud ta ohutust tagavaks töötajaks, ei välista tööandja vastutust. Tööandja võib vastutada enda rikkumiste või käitumise, samuti teiste töötajate rikkumiste või käitumise eest. Riigikohus selgitas ka seda, et hukkunud töötaja vanemad on eelduslikult lähedased isikud, kellel on erandlike asjaolude esinemise korral õigus nõuda ka endale tekkinud mittevaralise kahju hüvitamist. Erandlikuks asjaoluks võib olla nt elu kaotamine ebatavaliselt rängal viisil, millest teada saamine on hukkunu lähedastele äärmiselt raske mõjuga, samuti lähedase surma tõttu tekkinud psüühikahäire. Riigikohus kordas oma varasemat seisukohta, millest tulenevalt vabaneb kindlustusandja oma täitmise kohustusest tervikuna üksnes siis, kui kindlustusrisk realiseerus ainuüksi kannatanu kohustuse rikkumise tõttu. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
--	--	---

HALDUSKOLLEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.06.2025	3-22-1323/17	Äriühingu maksustamise seisukohalt on oluline eristada töö- ning juhatuse liikme ülesandeid Otsuses nr 3-22-1323/17 rõhutas Riigikohtu halduskolleegium, et oluline on eristada, kas juhatuse liige täidab äriühingus tööülesandeid või juhatuse liikme ülesandeid. Sellest sõltuvad muu hulgas äriühingule kaasnevad maksuõiguslikud tagajärjed. Maksumenetluse toimetamisel tuleb maksuhalduril põhjendada enda kahtlust ning selgitada, milliseid ülesandeid ning millises ulatuses juhatuse liige maksuhalduri hinnangul täidab. Tõendamiskoormuse üleminekul maksukohustuslasele peab ta tõendama, et maksuhalduri järeldus on ekslik. Lisaks selgitas kolleegium põhimõtteid, kuidas tuleb äriühingul enda raamatupidamis- ja maksuarvestust korraldada, et tehingud oleksid kontrollitavad. Viimaks andis kolleegium juhiseid, millest lähtuda käenduskohustuse täitmiseks tehtud väljamakse tõendamisel ja dokumenteerimisel. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
02.06.2025	3-21-2553/19	Üldplaneeringuga matkaraja kavandamine olemasolevale kallarajale Riigikohtu halduskolleegium selgitas lahendis nr 3-21-2553/19, et üldplaneeringuga matkaraja kavandamine olemasolevale kallarajale kaebajate kinnistutel kitsendab kaebajate omandipõhiõigust. Üldplaneering on haldusakt, mis on täitmiseks kohustuslik ning vajadusel võib selle elluviimiseks seada sundvalduse, kui üldplaneeringu eesmärk ei ole muul, isiku õigusi vähem piiraval moel saavutatav. Samas ei ole üldplaneering matkaraja rajamise lõplik ega pöördumatu otsus – mõjuval põhjusel võib omavalitsusüksus rajast ka loobuda. Kolleegiumi hinnangul ei ole omandiõiguse piirang intensiivne. Vaidluse all on kallarajale rajatav matkarada. Kallarada on mõeldud Emajõe avalikuks kasutamiseks. Matkarada paikneks kaebajate hoonetest piisavalt kaugel. Kaebajate etteheited tuginevad eeldusele,

		et rajatava matkaraja kasutajad ei ole õiguskuulekad, kuid miski ei viita sellise ohu tõenäolisusele. Seega on planeeringust tulenev kaebajate omandipõhiõiguse riive õigustatud. Halduskolleegium selgitas lisaks rohekoridori puhkevõimaluste loomise eesmärgiga seonduvat. Rohevõrgustiku eesmärkideks on lisaks elurikkuse kaitsele ja kliimamuutustega toimetulekule ka puhkevõimaluste loomine. Kuigi puhkefunktsioon ei saa olla rohekoridori ainus eesmärk, ei tähenda see, et mööda rohekoridori ei võiks kulgeda kallasrada või ka matkarada, tingimusel et rohekoridor endiselt täidab eesmärgi tagada rohevõrgustiku sidusus ning aitab kaasa tugialade kõrge elurikkuse säilimisele. Omavalitsusüksus võib lõimida rohevõrgustiku ülesandeid kohalikust huvist võrsuvate ülesannetega, sh puhkealade loomisega (PlanS § 75 lg 1 p 20). Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
05.06.2025	3-21-2249/80	Mittetulundusühingu üldkoosoleku kvoorum ja hääleõiguse tuvastamine Riigikohtu halduskolleegium selgitas otsuses nr 3-21-2249, et mittetulundusühingu juhatuse liikme mitte igapäevases majandustegevuses sõlmitud konsulendilepingu huvide konflikt olukorra saab kõrvaldada üldkoosoleku otsusega. Täpsemalt tuleb kindlaks teha, millistele mittetulundusühingute seaduse (MTÜS) sätetele tuginedes määratakse üldkoosoleku kvoorum ning kuidas arvestatakse liikmete hääli otsuse tegemisel. Kvoorum ja hääleõiguse piirangute puhul tuleb lähtuda MTÜS-i sätetest. Kolleegium rõhutas, et juhatuse liikmega seotud konsulendilepingu heakskiitmine üldkoosolekul kõrvaldab huvide konflikti ühinguõiguslikus mõttes, kuid ei pruugi tagada avaliku huvi kaitset. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
12.06.2025	3-24-1840/26	Kohtutäituri kontrol oleva raha halduskonfiskeerimine Riigikohtu halduskolleegium selgitas, et Rahapesu Andmehüüroo saab halduskonfiskeerida määruses 3-23-2858/48 selgitatud eeldustel ka raha, mille võlgnik on kandnud kohtutäituri ametialasele kontole. Kuna formaalselt on kohtutäitur kontrol oleva raha (nõudeõiguse panga vastu) omanik, siis tuleb sellisel juhul kohtutäitur kohtumenetlusse kaasata. Üldjuhul pole vaja menetlusse kaasata sissenõudjat, kelle nõue jääb halduskonfiskeerimise tõttu täitmata, kuna temal ei teki omandiõigust varale, kuni täitur pole seda talle üle kandnud. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.06.2025	3-22-1384/55	Kinnipeetava läbiotsimise intensiivsuse astme valik ja kahju hüvitamine sagedasel lahti riietumisega läbiotsimisel Riigikohtu halduskolleegium selgitas otsuses nr 3-22-1384, et sagedane ja süstemaatiline lahti riietumisega läbiotsimine kinnipeetavate suhtes, kes töötavad väljaspool eluosakonda, ei ole proportsionaalne, kui see ei ole seotud konkreetse ohuga. Vangla peab rakendama kaalutlusõigust, et valida sobiv läbiotsimise viis, lähtudes kinnipeetava riskihinnangust ja konkreetsetest asjaoludest. Kinnipeetava õiguste kaitse tagamiseks tuleb vanglal lahti riietumisega seotud läbiotsimised kui invasiivsed meetmed dokumenteerida. Lisaks selgitas kolleegium, et vangla ei saa põhjendada graafikus märgitud spordisaali külastamise ärajätmist pelgalt personali nappusega. Kui asendusaega ei pakuta, tegutseb vangla õigusvastaselt. Samuti tuletas kolleegium meelde, et kahju hüvitamise eelduste täitmise vajadust. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
30.06.2025	3-21-76/38	Kaebusest loobumine pärast kohtuotsuse tegemist Halduskolleegium selgitas, et kaebajal on õigus loobuda kaebusest ka pärast kohtuotsuse tegemist, kuid enne selle jõustumist. Kohus saab keelduda loobumise vastuvõtmisest vaid seaduses sätestatud juhtudel. HKMS § 153 ei anna kohtule õigust keelduda pärast kohtuotsuse tegemist loobumise vastuvõtmisest tuginedes menetlusökoonomia põhimõttele. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

30.06.2025	3-21-1337/71	Riigisaladusele juurdepääsu loa pikendamisest keeldumine Riigikohtu halduskolleegium selgitas otsuses 3-21-1337/71 riigisaladusele juurdepääsu loa pikendamisest keeldumist julgeolekukontrollis andmete tahtliku varjamise alusel (RSVS § 32 lg 2 p 10). Nimetatud alusel keeldumine eeldab, et tahtlikult varjatud teave või esitatud valeandmed on olulised juurdepääsuloa andmise otsustamisel. Kuna tegemist on kaalutusõigust sisaldava keeldumise alusega, tuleb arvestada ka teisi asjaolusid, nt isikuga seotud ohtu riigisaladuse kaitsele. Tuleb hinnata isiku tulevast käitumist, et hoida ära riigisaladuse avalikuks tulek või teatavaks saamine juurdepääsuõigusega isikule. Konkreetset juhul vastas vaidlustatud otsus nendele nõuetele. Riigikohus rõhutas siiski, et Kaitsepolitsei amet tegi menetlusvea, kui isik kuulati haldusmenetluses ära ajal, mil ta oli kriminaalmenetluses kahtlustatavana kinni peetud. See viga ei mõjutanud siiski asja otsustamist, mistõttu jäi kaebus rahuldamata. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
------------	------------------------------	--

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
02.06.2025	5-25-1/15	Teise isiku poolt toime pandud kalapüüginõuete korduva tõsise rikkumise eest kalapüügivõimaluste vähendamise põhiseaduspärasus Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tunnistas põhiseadusvastaseks ja kehtetuks kalapüügiseaduse § 56 lõiked 3 ja 4 osas, milles need nägid ette püügivõimaluse vähendamise põhjusel, et kalapüügiseaduse § 71¹ lõikes 1 sätestatud rikkumiste eest on karistatud muud isikut kui kalapüügiloa saanud isikut ennast. Püügivõimaluste vähendamine olukorras, kus rikkumise eest karistatakse muud isikut kui püügiloa saanud isikut, riivab põhiseadusvastaselt püügiloa omaja õigust korraldusele ja menetlusele (PS § 14) ja õigust oma õiguste kaitseks kohtusse pöörduda (PS § 15 lg 1 esimene lause). Seda põhjusel, et püügiloa omaja ei saa kehtiva väärtemenetluse seadustiku kohaselt osaleda väärtemenetluses, milles tema püügiloa alusel tegutsenud kalurit või kaptenit karistati. Seetõttu ei ole püügiloa omajal võimalik esitada väärtemenetluses seisukohti või tõendeid ega ka väärtetoostust vaidlustada. Kuna KPS § 56 lõiked 3 ja 4 on sõnastatud imperatiivselt ehk vähemalt kahe kehtiva väärtekaristuse korral vähendatakse püügivõimalusi igal juhul, puudub püügiloa omajal võimalus ka haldusmenetluse tulemust faktiliste või õiguslike väidete esitamisega mõjutada. See riivab ebaproportsionaalselt püügiloa omaja õigust heale haldusele. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.06.2025	5-24-34/13	Detailplaneeringu algatamisest keeldumine ja halduslepingu sõlmimine Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas otsuses 5-24-34/13, et planeerimisseadus võimaldab kohaliku omavalitsuse üksusel kaaluda detailplaneeringu algatamata jätmist seoses detailplaneeringu elluviimisega kaasnevate sotsiaalse taristu väljaehitamise kuludega. Samuti on omavalitsusüksustel piisavad võimalused, et sõlmida detailplaneeringu menetluses sotsiaalse taristu rajamisega seotud halduslepinguid. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

27.06.2025	5-25-8/3	Seadus ei sätesta subjektiivset õigust mobiilseadmega valimistel hääletada Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis rahuldamata kaebuse, milles taotleti Vabariigi Valimiskomisjoni 12. juuni 2025. a otsuse nr 33 tühistamist osas, milles see ei võimalda 2025. a kohalikel valimistel hääletada mobiilseadmega. Lisaks taotles kaebaja, et Riigikohus kohustaks Vabariigi Valimiskomisjoni tegema uue otsuse. Kolleegium leidis, et Riigikogu valimise seaduse (RKVS) § 48³ lõige 5 sätestab Vabariigi Valimiskomisjonile mobiilseadmetele valijarakenduse loomise üle otsustamisel ulatusliku kaalutlusruumi. Isikutel ei ole subjektiivset õigust nõuda, et neile võimaldataks hääletada mobiilseadmega. Kolleegium sedastas, et ka eelolevatel, 2025. a kohalikel valimistel on kaebajal küllaldased võimalused hääletamisõiguse teostamiseks. Seadusandja otsustus, mille kohaselt ei hõlma aktiivne valimisõigus mobiilseadmega hääletamist, ei ole põhiseadusega vastuolus ega meelevaldne aktiivse valimisõiguse kujundamise seisukohalt. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
27.06.2025	5-25-11/3	Vaatlejal puudub õigus nõuda elektroonilise hääletamissüsteemi vastavust valimispõhimõtetele Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis läbi vaatamata kaebuse, millega vaidlustati Vabariigi Valimiskomisjoni 12. juuni 2025. a otsust nr 33 ning esitati taotlus kontrollida valimisseadustest tulenevate audiitorite tegevusega seotud sätete põhiseaduspärasust. Kaebaja arvates rikkus otsus nr 33 tema subjektiivset vaatlejaõigust, kuivõrd sellega kinnitati 2025. a kohalike omavalitsuste volikogude valimisteks selline e-hääletamise tehniline lahendus, mis ei ole kooskõlas seadusest tulenevate valimispõhimõtetega ega ole läbivalt kontrollitav. Kolleegium eitas varasemale kohtupraktikale tuginedes vaatleja õigust nõuda, et valimistoimingud vastaksid seadusele. Lisaks sedastas kolleegium, et vaidlustatud otsusel ei olnud seost kaebuses toodud e-hääletamise süsteemi valimispõhimõtetele mittevastavusega. Otsus nr 33 puudutab operatsioonisüsteeme, millele eelolevateks valimisteks valijarakendus ning hääle kontrollimise rakendus luuakse, mitte e-hääletamise tehnilist lahendust. Kolleegiumi hinnangul ei olnud kaebuses osutatud sätete osas põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse algatamine põhjendatud, kuna need sätted ei olnud asjassepuutuvad. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
30.06.2025	5-24-33/25	Kohaliku omavalitsuse üksuste rahastamissüsteemi ümber korraldavate tulumaksuseaduse muudatuste põhiseaduspärasus Tulumaksuseaduse muudatused, millega 2025., 2026. ja 2027. aasta 1. jaanuarist suurendatakse järk-järgult KOV-ile rahvastikuregistrijärgse elaniku riiklikust pensionist laekuva tulumaksu osakaalu ja vähendatakse järk-järgult elaniku muust maksustatavast tulust laekuva tulumaksu osakaalu, kuni need on võrdsed (10,23%), ei riku Saue valla enesekorraldusõigust ega finantstagatise (PS § 154 lg-d 1 ja 2). Tulumaksuseaduse muudatused aitavad tasandada ülemääraseid erinevusi omavalitsuste tuludes ühe elaniku kohta ning täita riigi põhiseaduslikku kohustust tagada linnade ja valdade ühtlasem rahaline toimetulek ning avalike teenuste pakkumine üle Eesti. Riigil pole kohustust soosida töökohtade koondumist tömbekeskustesse ja valglinnastumist, eriti kui see toimub ülejäänud omavalitsuste arengu ja maksutulu arvel. KOV-idel pole õigust sellele, et kord juba saavutatud rahastamise taset kunagi ei vähendata. Põhiseadusest ei tulene nõuet eelistada riigi vajadustele omavalitsuste vajadusi. Tulumaksumuudatused riivavad Saue valla enesekorraldusõigust ja finantsstabiilsust, sest vajalikuks võib osutada eelarve, arengukava ja investeerimisplaanide ülevaatamine või lississetulekute otsimine, riive ei kaalu üles muudatustega taotletud eesmärki. Saue valla rahaliste vahendite ebapiisavus pole tõendatud. Tõenäoliselt ei saa pidada, et vaidlustatud

		sätete mõjul jääksid Saue vallal rahapuudusel täitmata kohustuslikud omavalitsuslikud ülesanded või et ta ei saaks isegi minimaalses mahus täita vabatahtlikke ülesandeid. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
--	--	--